

Boix i Selva, poeta en el Paradís?

Entre 1950 i 1951, enmig de la postguerra, es publicava a Barcelona la traducció d'un dels grans autors de la literatura anglesa, *El paradís perdut*, de John Milton (Londres, 1608-1674), poeta heterodox i ferotgement cromwellià. La versió catalana, en hendecasil·labs lliures, fou unànimement aclamada per la crítica i el món literari com una obra mestra. La seva musicalitat i l'ús extraordinari de la llengua la situen a l'altura de les traduccions dels clàssics de Sagarra o Riba, a qui l'obra està dedicada.

La importància del *Paradís* ha amagat, en bona part, l'obra pròpia del seu factor. Josep Maria Boix i Selva (Barcelona, 1914 – Girona, 1996), nascut en una família culta i benestant de marcadès conviccions catalanistes i espiritualitat montserratina, havia estudiat Dret per tradició paterna i Filosofia i Lletres per vocació. Es relacionà amb Espriu, Rosselló-Pòrcel, Teixidor, Bartra i Vinyoli, membres com ell del que s'ha vingut a denominar "Generació del 36", durament afectada per la guerra i la difícil postguerra. Com ells, publicà el seu primer llibre de poemes, *Angle*, abans de la contesa, el 1935. Després de *Soledat abrupta*, de 1937, hi ha un interludi forçat en què continua malgrat tot la seva relació amb el món poètic. El següent llibre, *Copaltes i mirinyacs*, no apareix fins el 1946, amb peu d'impremta fals de 1938.

Professor als escolapis de Sarrià i a la Universitat de Barcelona -els seus alumnes en guardaran un record molt viu- inicia a partir del 1953 la seva tasca com a director literari a l'editorial Vergara, feina que, juntament amb el patrocini de la fundació Minerva per a la traducció de Milton, li permet subvenir a les necessitats quotidianes. A Vergara, aprofitant el relatiu desgel de principis dels seixanta, inicia una col·lecció, "Isard", per donar a conèixer en català obres de qualitat de totes les èpoques. Combina amb cura títols de gran actualitat, sovint duts al cinema (*Estació Victòria*, *Història d'una monja*, *Doctor Givago*) amb clàssics contemporanis (Camus, Joyce, Saint-Exupéry) o universals (Dafnis i Cloe, Rimbaud) i autors catalans (Bertrana, Estradé, Sagarra). En la tria l'ajuden els traductors, sovint de reconeguda trajectòria literària (Fuster, Calders, Folch i Camarasa, Oliver, August Vidal) que contribueix a recuperar per a la indústria editorial.

A partir dels anys setanta Boix i Selva reprèn de manera visible l'activitat poètica, que no havia deixat però de cultivar. El 1971 guanya el premi Carles Riba amb *El suplicant, la deu i l'esma*, i el 1976 el López-Picó amb *Presoner de la boira*, ambdues d'una religiositat profunda i gens encarcerada. La seva veu poètica s'endinsa aleshores en l'elaboració d'un llarg poema sobre el tema del jueu errant, pouant en les tradicions cristiana i hebrea, que no arriba però a completar. La seva obra, en part inèdita, espera, més enllà del *Paradís*, ser redescoberta.

Anna Gudayol
Jaume Clarà
Seccions de Manuscrits i Col·leccions Generals

1. Material biogràfic

-Josep Maria Boix i Selva i la seva mare. [Ca. 1915]. **Col·lecció familiar**

-Tarja de pelegrí de Josep M. Boix i Selva pel Jubileu de 1950. Barcelona, 20 d'octubre de 1950. **Ms. 9486/32, 1**

-Exlibris de Josep M. Boix i Selva. Proves d'impremta. [Ca. 1940]. **Ms. 9437/2**

-JOSEP M. BOIX I RASPALL. «*No s'hi pot ser dues vegades: apunts*».

Esborrany, notes i material de treball. [Ca. 1992]. **Ms. 9435/2**

-«Joan Teixidor, enterrado en el cementerio de Badalona». *La Vanguardia* (13 gener 1992). **Ms. 9484/11**

-JOSEP M. BOIX I SELVA. Recordatori en forma de poema, on posa en evidència l'errada de la notícia publicada a *La Vanguardia*, [gener de 1992]. **Ms. 9484/5.22**

-JOSEP M. BOIX I RASPALL. «*Del camí de la meua vida, aturat en una recolzada: notes familiars*». Versió en net. Barcelona, 1943. **Ms. 9435/3**

-CONCEPCIÓ MASRAMON DE VENTÓS. Participació de noces de Josep M. Boix i Concepció Masramon. Barcelona, setembre de 1942. **Ms. 9486/23**

-JOSEP MARIA BOIX I SELVA. "*Terra Santa*". Port de Sóller "Les Comaleres", estiu de 1993. **Ms. 9455**

-FRANCESC (Xesco) BOIX I MASRAMON. Nota sobre un dia d'acampada adreçada als seus pares, germana i avis. Amb una branqueta de boix. [Ca. 1960]. **Ms. 9482/8.**

-«Malgrat de Mar: fiesta homenaje a Xesco Boix». *El Periódico*, 21 oct. 1994. **Ms. 9473/4**

Espiritualitat

Autorització de l'Església Ortodoxa grega per a poder visitar el Mont Athos a favor de Josep Maria Boix i Selva. 1966.

Ms. 9486, 35.2

Viatge a Terra Santa. 1) Quipà negra. 2). Rosari amb crucifix metàl·lic, amb grans fets de pinyol d'oliva, acompanyat d'una insígnia i amb la Creu de Jerusalem. **Ms. 9486, 35.1**

Boix i Selva, professor

-UNIVERSITAT DE BARCELONA. FACULTAT DE FILOSOFIA I LLETRES. *Anuario del curso 1956-57*. Barcelona: la Universidad, [1956]. **Ms. 9436/10, 1**

-*Universidad de Barcelona: [curso 1961-62]*. Barcelona: la Universidad, 1962. **Ms. 9436/10, 2**

-JOSEP M. BOIX I SELVA. Full de qualificacions dels seus alumnes de l'assignatura de Literatura a les Escoles Pies de Sarrià (curs 1941-1942). Novembre de 1942. **Ms. 9438/1**

2. Boix i Selva, escriptor

-JOSEP M. BOIX I SELVA. *Angle: poemes*. Barcelona: Impremta Altés, 1935. **Ms. 9441/1**

-JOSEP M. BOIX I SELVA. *Soledat abrupta*. Barcelona: [Impr. Altés], 1937. **83-8-C 18/10**

-JOSEP MARIA LÓPEZ-PICÓ. *J.M. López-Picó*. [Editat] per J.M. Boix i Selva. Barcelona: [Edicions de la Rosa dels Vents], 1938. **1999-12-C 7/2**

-*Felicitat*. Barcelona: Amics de la Poesia, [1942]. Amb dedicatòria a la Biblioteca de Catalunya. **7-III-92/1**

-JOSEP M. BOIX I SELVA, *Felicitat*; galerades amb esmenes manuscrites del recull «Ocell dintre la boira y melangia». [1944 o ant.]. **Ms. 9442/2**

-JOSEP M. BOIX I SELVA. *Felicitat*. Barcelona: [s.n.], [1944]. **Ms. 9442/3**

-JOSEP M. BOIX I SELVA. *Copaltes i mirinyacs*. Barcelona: Impr. Altés, 1938 [i.e. 1946]. **2013-12-C 25/19 / Ms. 9443**

-Poemes de Boix i Selva inclosos dins l'antologia *Un segle de poesia catalana*, ed. Jaume Bofill i Ferro, Antoni Comas Pujol (Barcelona: Selecta, 1968), p. 452-468. Fotocòpies. **Ms. 9442/1**

-Nota crítica sobre l'ús de la llengua. **Ms. 9466, 2**

-Clau per a desxifrar els pseudònims de Josep M. Boix i Selva. **Ms. 9466, 3**

-JOAN TRIADÚ. Carta de petició per a formar part del jurat d'un premi literari. Adjuunta les bases del concurs. Barcelona, 19 de febrer de 1954. **Ms. 9480/1, Triadú**

-JOSEP M. BOIX I SELVA. «Atmosferes». Galerades d'un recull de poemes presentat al Premi Vila de Martorell de Poesia de 1982. [1982]. **Ms. 9447/1**

-JOSEP M. BOIX I SELVA. Esborrany de poemes que integren el recull *Presoner de la boira*. [ant. 1978]. **Ms. 9445/2**

-JOSEP M. BOIX I SELVA. *El suplicant, la deu i l'esma*. Barcelona: Proa, 1972. **G 84-8-2350**

-JOSEP M. BOIX I SELVA. *Presoner de la boira*. Barcelona: Proa, 1978. **Ms. 9445/1**

-«La més pura veritat», del recull *Presoner de la boira*; al verso d'un full de calendari del 8 de novembre de 2003. **Ms. 9445/1**

3. Poesia inèdita: "El jueu errant"

-JOSEP M. BOIX I SELVA. . «*El Jueu errant*» Quaderns amb comentaris, bibliografia, versos i notes. [Ca. 1955-1970] **Ms. 9460/2, 1-2**

-JOAN CID. Carta relativa als seus estudis sobre l'obra *El Jueu errant*. Buenos Aires, 4 de novembre de 1959.

Ms. 9479/1-Cid

-JOSEP M. BOIX I SELVA. Apunts i materials de treball sobre jueus i cultura hebrea per a l'obra *El Jueu errant*: sobres,

Ms. 9480/1, López-Picó

esborranys de versos, retall de premsa [ca. 1960-1980].

Ms. 9451, 9460/2, 9463/1

-NAPOLÉON THOMAS. *Le juif errant: Les naufragés = El judío errante: los naufragados*. París : Lith. Becquet frères, [18-].

XIII.5 M 2

-JOSEP M. BOIX I SELVA. «*El Jueu errant: esbós de poema narratiu*». Primera redacció amb esmenes autògrafes.

Barcelona, [197-]. **Ms. 9458, 3**

-JOSEP M. BOIX I SELVA. «*El Jueu errant: esbós del cant primer*».

Fragment d'una segona versió. Barcelona, 1977. **Ms. 9458, 2**

-GEORGE KUMLER ANDERSON. *The legend of the Wandering Jew*. Providence : Brown University Press, 1965. Amb dedicatòria del seu fill Zum.

4. El paradís perdut, una traducció canònica

-FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES. Invitació a una lectura de fragments de la traducció de *El Paradís perdut*. 25 de maig de 1949. **Ms. 9480/1, Fomento-3**

-JOSEP M. BOIX I SELVA. Nota per a articles: "Per què vaig fer una versió catalana de P.L. i com vaig fer-la". [Post. a 1950].

Ms. 9457/3

-JOAQUIM CARRERAS I ARTAU. Carta d'agraïment per la recepció d'un exemplar d'*El Paradís perdut*. 9 d'abril de 1956. **Ms. 9480/1, Carreras-3**

-Cartes d'agraïment i felicitació per la tramesa d'un exemplar de l'obra. **Ms. 9480/1:**

AGUSTÍ CALVET (GAZIEL). 1 targetó. Barcelona, 20 de març de 1962.

PERE BOHIGAS. Carta. 6 de juliol de 1958.

JAUME BOFILL I FERRO. Carta. Barcelona, 16 de febrer de 1952.

CARLES CARDÓ. Carta. Barcelona, 20 de gener de 1954.

JOSEP MARIA SAGARRA. Carta. Barcelona, 20 de gener de 1954.

-JOHN MILTON. *El Paradís perdut*. Traducció de Josep M. Boix i Selva ; aiguaforts de Ramon de Capmany. Barcelona : [s.n.], 1950-1951. 2 vol. (I) **2006-Fol-1015** (II) **2006-Fol-1429**

-JOHN MILTON. *El Paradís perdut*. Traducció de Josep M. Boix i Selva. Barcelona : Alpha, 1953. **84-8-1219**

-JOHN MILTON. *El Paradís perdut*. [Text original en anglès] i traducció de Josep M. Boix i Selva; introducció de Rosa Flotats. Martorell : Adesiara, 2014. **2014-8-4474**

5. Editorial Vergara i la col·lecció "Isard"

La col·lecció «Isard»

Volums publicats dins de la col·lecció «Isard», en les seves versions en rústica i en tela. S'hi pot apreciar l'encert i la modernitat en la tria dels autors seleccionats, amb noms com Greene, Maurois, Pasternak, Rimbaud, Roca Pons, Sagarra, etc.

-Material d'oficina per a correspondència personalitzat; inclou el segell de fusta amb el nom del director, J.M. Boix i Selva. s. **9475/7**

-EDITORIAL VERGARA, S.A. *Cursillo de especialización para la venta de libros*. Barcelona: Vergara, [196-?]. **Ms. 9475/6**

-RAMON FOLCH. Carta amb una proposta de títols a traduir. 14 d'abril de 1961. **Ms. 9478/4.1.2**

-JOSEP M. BOIX I SELVA. Nota amb indicacions i estat de la qüestió pel que fa a la publicació dels volums de la col·lecció «Isard». [ca. 1963]. **Ms. 9478/1.1**

-JOSEP M. BOIX I SELVA. Proposta de títols a publicar a la col·lecció «Isard» adreçada al gerent de l'Editorial, Nicolau Surís. [ca. 1963]. **Ms. 9478/1.2**

-EDITORIAL VERGARA, S.A. Relació de títols publicats i en preparació de la col·lecció «Isard». 7 de juny de 1963. **Ms. 9478/1.4**

-Circular de presentació i formulari per a captar subscriptors per a la col·lecció. 1964-1965. **Ms. 9478/2, 1**

6. Els bons amics

-JOAN VINYOLI. Carta. Barcelona, 7 d'octubre de 1931. **Ms. 9480/1, Vinyoli**

-BARTOMEU ROSSELLÓ-PORCEL. Carta. Palma de Mallorca, 15 d'agost de 1933. **Ms. 9480/1, Rosselló-Pòrcel**

-JOAN TEIXIDOR. Carta. 15 de setembre de 1938. **Ms. 9480/1, Teixidor**

-SALVADOR ESPRIU. Dues postals del creuer pel Mediterrani dels estudiants universitaris. Atenes, 14 i 17 de juliol de 1933 **Ms. 9480/1, Espriu**

-ROBERT GERHARD. Carta d'agraïment. 14 de juny de 1937. **Ms. 9480/1, Gerhard**

-JOAN FUSTER. Carta. Sueca, 11 d'agost de 1961. **Ms. 9480/1, Fuster**

-ANTONI COMAS. Carta. Granollers, 25 de juny de 1969. **Ms. 9480/1, Comas**

-PERE CALDERS. Carta. Barcelona, 14 de desembre de 1971. **Ms. 9480/1, Calders**

-JOSEP LÓPEZ-PICÓ. Poema: «*Beneïda parella de sirenes...*». S.d.

Biblioteca de Catalunya

Carrer de l'Hospital, 56

08001 Barcelona

Tel. 93 270 23 00

Fax 93 270 23 04

A/e: bustia@bnc.cat

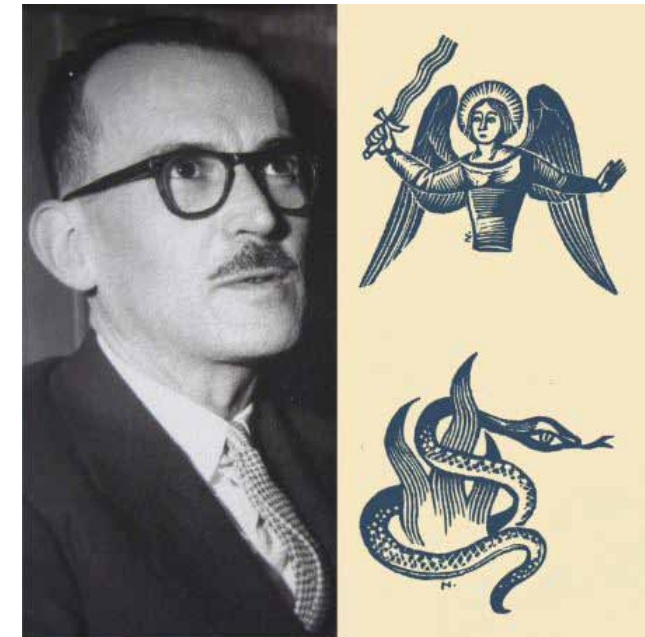
http://www.bnc.cat

De dilluns a divendres, de 9 a 20 h

Dissabtes, de 9 a 14 h

**Biblioteca
de Catalunya**

**Boix i Selva,
poeta en el Paradís?**

**Del 14 d'octubre
al 13 de novembre de 2014**

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

1714 / 2014